

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра міжнародних економічних відносин

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної  
роботи

доц. Пантелеймонов А.В.

“ \_\_\_\_\_ ” \_\_\_\_\_ 2018 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

**ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ**

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань 0302 Міжнародні відносини

спеціальність (напрямок) 6.030203 – Міжнародні економічні відносини

освітня програма Міжнародні економічні відносини

спеціалізація \_\_\_\_\_

вид дисципліни обов'язкова

факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2018 / 2019 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету (інституту, центру)

“28” серпня 2018 року, протокол № 1

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин, заступник декана з навчальної роботи факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу Григорова-Беренда Лариса Іванівна

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин

Протокол від “28” серпня 2018 року № 1

Завідувач кафедри міжнародних економічних відносин

\_\_\_\_\_  
(підпис)

Казакова Н.А.  
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією  
факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу  
назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна

Протокол від “28” серпня 2018 року № 1

Голова методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

\_\_\_\_\_  
(підпис)

доц. Григорова-Беренда Л.І.

(прізвище та ініціали)

## ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «**Теорія і практика зовнішньої торгівлі**» складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки

бакалавра

(назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня)

спеціальності (напряму) 6.030203 – міжнародні економічні відносини

спеціалізації

### 1. Опис навчальної дисципліни

#### 1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Теорія і практика зовнішньої торгівлі» є формування у студентів сучасного економічного мислення, ознайомлення студентів зі сферою усталених торгівельно-економічних відносин між країнами світу, з сучасним станом регіональних та світових товарних ринків, а також базовими поняттями, умовами та правилами зовнішньої та міжнародної торгівлі.

#### 1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни є «Теорія і практика зовнішньої торгівлі» є вивчення форм організації та інструментів державного регулювання зовнішньої торгівлі, практики наднаціонального регулювання міжнародних торговельних відносин; набуття вмінь розраховувати й аналізувати основні показники зовнішньої та міжнародної торгівлі, набуття навичок організації та документального оформлення зовнішньоторговельних угод

#### 1.3. Кількість кредитів 3

#### 1.4. Загальна кількість годин 90

#### 1.5. Характеристика навчальної дисципліни

| <b><u>Обов'язкова</u></b> / за вибором |                                     |
|----------------------------------------|-------------------------------------|
| Денна форма навчання                   | Заочна (дистанційна) форма навчання |
| Рік підготовки                         |                                     |
| 4-й                                    | 4-й                                 |
| Семестр                                |                                     |
| 8-й                                    | 8-й                                 |
| Лекції                                 |                                     |
| 24 год.                                | 10 год.                             |
| Практичні, семінарські заняття         |                                     |
| 12 год.                                | год.                                |
| Лабораторні заняття                    |                                     |
| год.                                   | год.                                |
| Самостійна робота                      |                                     |
| 54 год.                                | 80 год.                             |
| в т.ч. Індивідуальні завдання          |                                     |
| 18 год.                                |                                     |

### 1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

#### **знати :**

теорії міжнародної торгівлі, основні поняття, структуру, стан міжнародної/зовнішньої торгівлі, основні засади державного регулювання зовнішньої торгівлі, уніфіковані правила укладання зовнішньоторговельних договорів, структуру та зміст зовнішньоторговельного контракти, структуру зовнішньоторговельної документації, методику аналізу кон'юнктури світових ринків товарів та послуг, стан основних світових товарних ринків та ринків послуг, регіональну структуру міжнародної торгівлі.

#### **вміти :**

аналізувати стан сучасних світових товарних ринків та ринків послуг, виявляти тенденції і закономірності їх розвитку для розв'язання проблеми розширення сегментів участі України на світових ринках товарів та послуг в процесі своєї практичної зовнішньоекономічної діяльності; набути навичок документального оформлення та укладання торговельних угод; укладати зовнішньоторговельні угоди, знаходити та розширювати коло торговельних партнерів підприємства, галузі, регіону, країни.

## 2. Тематичний план навчальної дисципліни

### **Розділ 1. Торгівля в системі міжнародного бізнесу**

#### **Тема 1. Загальні особливості торгівельної справи. Сучасний стан та структура міжнародної торгівлі.**

Загальні особливості торгівельної справи. Сфера обігу. Ринок: поняття, функції, структура. Суб'єкти ринку. Товар. Ціна товару. Торгівля. Функції торгівлі. Торговельні підприємства. Їх функції. Потреби – передумова формування споживчого ринку. Потреби. Попит. Пропозиції. Кон'юнктура ринку. Загальні показники стану споживчого ринку. Товарообіг торговельного підприємства. Поняття товарообігу. Структура товарообігу. Система показників товарообігу. Оцінка фінансового стану підприємства. Формування товарного асортименту і забезпечення його стійкості. Фактори, що впливають на формування товарного асортименту. Принципи формування товарного асортименту. Стійкість товарного асортименту. Організація системи товаропостачання.

Міжнародний поділ праці – об'єктивна основа виникнення та розвитку зовнішньої та міжнародної торгівлі. Зовнішня торгівля, міжнародна торгівля: поняття, теоретичні уявлення, організаційна структура, тенденції, сучасний стан.

#### **Тема 2. Теорії міжнародної торгівлі**

Теорії міжнародної торгівлі. Стандартна модель міжнародної торгівлі. Теорія загальної рівноваги. Інструменти аналізу міжнародної торгівлі. Умови торгівлі. Розвиток сучасної міжнародної торгівлі.

#### **Тема 3. Система міжнародних комерційних контрактів**

Поняття міжнародного комерційного контракту. Нормативна база контрактів. Принципи міжнародних комерційних контрактів, розроблені Міжнародним інститутом уніфікації приватного права (УНИДРУА). Міжнародні правила тлумачення торговельних термінів Інкотермс 2000.

Види комерційних контрактів.

Структура і зміст міжнародною комерційного контракту. Визначення сторін. Предмет контракту. Ціна та загальна сума контракту. Умови платежів. Строки поставки товарів. Упаковка та маркування. Якість та гарантії. Форс-мажор. Арбітраж. Реквізити.

Порядок укладання міжнародних комерційних контрактів.

Документи, що використовуються у міжнародній торгівлі. Транспортні документи. Комерційні документи. Страхові документи. Фінансові документи. Офіційні документи. Технічна документація. Митні документи. Інші документи.

Засоби забезпечення належного виконання контрактів. Неустойка. Застава. Завдаток. Акредитив. Утримання. Страхування. Процесуальний порядок реалізації забезпечених зобов'язань.

Форми та засоби комерційних розрахунків.

#### **Тема 4. Форми та методи міжнародної торгівлі.**

Прямий метод. Роль посередників у міжнародній торгівлі. Визначення, види та функції посередників. Угода з посередником

Міжнародна торгівля готовими товарами, енергоносіями, сировиною, послугами та об'єктами капітального будівництва.

Зустрічна торгівля і її види: бартер, зустрічні закупки, викуп (откуп) застарілої продукції, компенсаційні угоди, угоди “світч” і “оффсет”. Причини зростання зустрічної торгівлі.

Міжнародні торги (тендери). Міжнародні ярмарки. Міжнародні аукціони.

Особливості біржової торгівлі. Організація та функції біржі. Біржові товари. Найбільші міжнародні товарні біржі, їх вплив на міжнародну торгівлю. Види біржових угод.

#### **Тема 5. Регулювання міжнародної та зовнішньої торгівлі**

Свобода торгівлі і протекціонізм: роль держави в міжнародній торгівлі, інструменти та характер торгової політики. Митні тарифи та мито. Економічна роль тарифів. Специфічні випадки тарифної політики: оптимальний тариф, тарифна квота, експортний тариф.

Кількісні обмеження. Скриті методи торгової політики. Фінансові методи торгової політики: субсидії, експортні кредити, демпінг. Неєкономічні методи регулювання міжнародної торгівлі: торгові договори, правові режими.

Міжнародні організації: їх вплив на сучасну міжнародну торгівлю. Система СОТ.

#### **Тема 6. Правила і процедури врегулювання торговельних суперечок**

Загальні правила врегулювання торговельних суперечок. Процедури врегулювання торговельних суперечок. Європейська конвенція про зовнішньоторговельний арбітраж.

### **Розділ 2. Світовий ринок товарів та послуг**

#### **Тема 7. Світовий товарний ринок: сутність і структура, кон'юнктура і ціноутворення, конкуренція та монополізація.**

Поняття “світовий товарний ринок”, значення світових товарних ринків. Товарна, регіональна і соціально-економічна структури світового ринку.

Поняття та кон'юнктури світових товарних ринків. Головні показники кон'юнктури товарного ринку. Економічні закони розвитку світового господарства і ціноутворення на світовому товарному ринку. Закон вартості і ціна на товар. Інтернаціональна собівартість і світова ціна на товар. Фактори ціноутворення. Рівні світових цін на товари. Природа взаємодії внутрішніх і світових цін. Експортні і імпорتنі ціни. Проблеми регулювання світових цін.

Конкуренція. Її сутність, види та значення.

Монополізація. Завоювання ринкової влади, розподіл сегментів світового ринку. Види монопольної діяльності. Антимонопольне законодавство.

#### **Тема 8. Товарна структура світового ринку**

Товарна структура світового ринку: поняття, особливості, сучасний стан, зміни. Міжнародні товарні номенклатури.

Світовий ринок мінерально-сировинних товарів та металів. Світові товарні біржі заліза, алюмінію, міді, олова, свинцю. Регіональна структура експортно-імпорتنих потоків мінерально-сировинних товарів та металів.

Світовий ринок паливно-енергетичних товарів: нафти, газу, вугілля, електроенергії, урану і інших енергоносіїв. Проблеми виходу України на світовий ринок нафти і газу.

Світовий ринок дорогоцінних металів та діамантів.

Світовий ринок машин та устаткування. Проблеми виходу України на світовий ринок машинобудівної продукції.

Світовий ринок товарів тривалого користування.

Світовий ринок хімічних товарів.

Світовий ринок лісових та целюлозно-паперових товарів.

Світовий ринок непродовольчих товарів: тканин, швейних та трикотажних виробів, взуття.

Світовий ринок продовольчих товарів: зерна, м'ясо-молочних товарів, цукру, риби, рибопродуктів, олії, чаю, кави, какао, плодів, овочів, пряностей, ароматизуючих речовин, напоїв.

#### **Тема 9. Регіональна структура світового ринку**

Регіональна структура світового ринку як географічний розподіл торгівлі по групах країн та регіонах.

Західноєвропейський ринок товарів та послуг: його роль, фактори розвитку, товарна та регіональна структура. Проблеми розвитку Євразійського ринку: фактори розвитку, створення ліберальної ринкової економіки країн СНД. Формування нової моделі експортно-імпорتنих потоків країн СНД.

Регіональні ринки Африки: фактори формування. Торгівельний Союз Арабського Магрибу – Алжиру, Марокко, Тунісу, Лівії, Єгипту. Західноафриканське економічне співтовариство (ЗАЕС) – Нігерія, Кот-д'Івуар, Сенегал, Малі, Нігер, Буркіна-Фасо, Мавританія, Бенін. Зона преференційної торгівлі Східної та Південної Африки (ЗПТ). Митний та економічний Союз Центральної Африки (ТЕСЦА). Економічне співтовариство району Великих Африканських озер (СЕПГА).

Американські регіональні ринки: Північноамериканська зона вільної торгівлі (NAFTA). Роль північноамериканського ринку в розвитку світової економіки. Експортна спеціалізація США, структура експорту. Особливості товарної структури Канадського та Мексиканського регіональних ринків. Латиноамериканська асоціація інтеграції (ЛАІ). Зона вільної торгівлі Андської та Ла-Платської субрегіональних груп країн та країн Амазонського пакту. Зона вільної торгівлі Меркосур. Розвиток регіонального спільного ринку Південного конусу. Зона вільної торгівлі КАРИКОМ.

Регіональні ринки Азії, Австралії та Океанії: значення та фактори розвитку. Провідна роль галузевого спільного ринку Азії – організація країн – експортерів нафти (ОПЕК). Арабський спільний ринок. Субрегіональний ринок країн Південно-Східної Азії (АСЕАН). Особливості експортного потенціалу Японії. Зростаюча роль Китаю в розвитку субрегіональних азіатських ринків. Торгівельна угода Австралії і Нової Зеландії.

***Тема 10. Міжнародна торгівля послугами: особливості, класифікація, ринок туристичних та транспортних послуг.***

Сутність та класифікація послуг. Динаміка та структура міжнародної торгівлі послугами на сучасному етапі. Регулювання світової торгівлі послугами. Державне регулювання торгівлі послугами.

Світовий ринок послуг: регіональна структура.

Види та форми міжнародного туризму. Функції туризму. Регулювання міжнародної торгівлі туристичними послугами. Сучасні тенденції розвитку світового ринку туристичних послуг. Географічний розподіл міжнародного туризму. Розвиток міжнародного туризму в Україні.

Загальна характеристика міжнародного ринку транспортних послуг. Світова транспортна система. Правове регулювання транспортних перевезень на світовому ринку. Ринок транспортних послуг України.

***Тема 11. Міжнародна торгівля фінансовими послугами.***

Сутність та особлива природа фінансових послуг. Комерційні та інвестиційні банківські послуги. Послуги з страхування. Типологія фінансових послуг.

Складові міжнародного страхового ринку. Види міжнародних страхових організацій. Посередники як складова світового ринку страхових послуг. Найбільші ринкові страхові асоціації. Географічний розподіл міжнародної торгівлі страхових послуг. Перестрахування як вид страхових послуг на світовому ринку.

***Тема 12. Міжнародний технологічний обмін***

Сутність та класифікація консалтингових послуг. Головні суб'єкти світового ринку консалтингових послуг. Основні засоби постачання консалтингових послуг на світовому ринку. Проблеми становлення ринку консалтингових послуг в країнах СНД та Україні.

Поняття лізингу, його об'єкти та суб'єкти. Механізм надання лізингових послуг. Форми лізингових операцій. Види лізингових операцій. Лізингові платежі. Організаційні форми міжнародних лізингових операцій. Загальна характеристика світового ринку лізингових операцій. Розвиток лізингу в Україні.

Поняття і види інжинірингових послуг. Реінжиніринг. Сутність і значення міжнародного обміну інженерно-технічними послугами. Організація міжнародного обміну інженерно-технічними послугами. Перспективи розвитку світового ринку інжинірингових послуг. Розвиток інжинірингу в Україні.

***Тема 13. Телекомунікаційні послуги і реклама в міжнародній торгівлі.***

Характеристика світового ринку телекомунікаційних послуг. Нові технології зв'язку. Регулювання світового ринку телекомунікаційних послуг. Тенденції та перспективи розвитку ринку телекомунікаційних послуг. Ринок телекомунікацій в Україні.

Світовий ринок реклами: стан, тенденції, перспективи

***Тема 14. Сучасна торговельна політика України, стан зовнішньої торгівлі України***

Значення зовнішньої торгівлі в розвитку економіки і обслуговування населення України. Державне регулювання зовнішньої торгівлі в Україні.

Товарна структура експорту та імпорту України. Проблеми конкурентної спроможності товарів. Відносини України і СТО.

Регіональна структура зовнішньої торгівлі України. Зовнішня торгівля України з країнами СНД. Зовнішня торгівля України з країнами Центральної і Східної Європи. Стан торговельних відносин Україна – Китай, перспективи. Торговельні зв'язки України з Туреччиною, Грецією, Єгиптом.

Можливості та участь Харківщини у зовнішній торгівлі України.

### 3. Структура навчальної дисципліни

| Назви розділів і тем                                                   | Кількість годин |              |           |     |     |           |              |              |    |     |     |           |
|------------------------------------------------------------------------|-----------------|--------------|-----------|-----|-----|-----------|--------------|--------------|----|-----|-----|-----------|
|                                                                        | Денна форма     |              |           |     |     |           | Заочна форма |              |    |     |     |           |
|                                                                        | Усього          | у тому числі |           |     |     |           | Усього       | у тому числі |    |     |     |           |
|                                                                        |                 | л            | п         | лаб | інд | ср        |              | л            | п  | лаб | інд | ср        |
| 1                                                                      | 2               | 3            | 4         | 5   | 6   | 7         | 8            | 9            | 10 | 11  | 12  | 13        |
| <b>Розділ 1. Торгівля в системі міжнародного бізнесу</b>               |                 |              |           |     |     |           |              |              |    |     |     |           |
| Разом за розділом 1                                                    | 40              | 14           | 8         |     |     | 18        | 40           | 6            |    |     |     | 32        |
| <b>Розділ 2. Світовий ринок товарів та послуг</b>                      |                 |              |           |     |     |           |              |              |    |     |     |           |
| Разом за розділом 2                                                    | 32              | 10           | 4         |     |     | 18        | 32           | 4            |    |     |     | 30        |
| <b>Усього годин</b>                                                    | <b>72</b>       | <b>24</b>    | <b>12</b> |     |     | <b>36</b> | <b>72</b>    | <b>10</b>    |    |     |     | <b>62</b> |
| Індивідуальне науково-дослідне завдання – семестрова контрольна робота | 18              |              |           |     |     | 18        | 18           |              |    |     |     | 18        |
| <b>Усього годин</b>                                                    | <b>90</b>       | <b>24</b>    | <b>12</b> |     |     | <b>54</b> | <b>90</b>    | <b>10</b>    |    |     |     | <b>80</b> |

### 4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

| № з/п | Назва теми                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Кіл-ть годин |
|-------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|
| 1     | <b>Теорії міжнародної торгівлі.</b> Охарактеризувати класичні та альтернативні теорії міжнародної торгівлі. Розкрити сутність та значення окремих теорій. Вміти доводити теорії.                                                                                                                                                                        | 2            |
| 2     | <b>Система міжнародних комерційних контрактів.</b> Особливості укладення та структури зовнішньоторговельного контракту. Скласти зовнішньоторговельну угоду за визначеним товаром з визначеним контрагентом                                                                                                                                              | 2            |
| 3     | <b>Форми та методи міжнародної торгівлі.</b> Розкрити порядок організації та проведення міжнародного тендеру/аукціону, пояснити переваги від застосування окремих форм зовнішньої торгівлі.                                                                                                                                                             | 2            |
| 4     | <b>Регулювання міжнародної та зовнішньої торгівлі.</b> Охарактеризувати методи державного регулювання зовнішньої торгівлі. Проаналізувати вплив окремих методів державного регулювання зовнішньої торгівлі та їх сукупності на стан зовнішньої торгівлі держави. Розкрити механізм здійснення міжнародної торгівельної політики.                        | 2            |
| 5     | <b>Товарна структура світового ринку.</b> Розкрити товарну структуру світового ринку. Знати сучасний стан певних світових товарних ринків                                                                                                                                                                                                               | 2            |
| 6     | <b>Регіональна структура світового ринку.</b> Розкрити регіональну структуру світового ринку. Знати Західноєвропейський ринок товарів та послуг: його роль, фактори та проблеми розвитку. Визначити проблеми розвитку Євразійського ринку. Визначити фактори формування регіональних ринків Африки, Азії, Америки та охарактеризувати їх сучасний стан. | 2            |
|       | <b>Разом</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <b>12</b>    |

### 5. Завдання для самостійної роботи

| № з/п | Види, зміст самостійної роботи                                                                                                                                                                                                                     | Кіл-ть годин |
|-------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|
| 1.    | Тема 1. Загальні особливості торгівельної справи. Сучасний стан та структура міжнародної торгівлі.<br>За допомогою рекомендованої літератури та лекційного матеріалу вивчити питання теми з метою підготовки до підсумкового семестрового контролю | 2            |
| 2.    | Тема 2. Теорії міжнародної торгівлі<br>Підготовка до семінарського заняття та поточної контрольної роботи за темою.                                                                                                                                | 4            |
| 3.    | Тема 3. Система міжнародних комерційних контрактів<br>З метою підготовки до практичного заняття (Укладання зовнішньоторгівельної                                                                                                                   | 2            |

| № з/п | Види, зміст самостійної роботи                                                                                                                                                                                                                                                                         | Кіл-ть годин |
|-------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|
|       | угоди) повторити лекційний матеріал за темою, вивчини нормативно-правові документи, переглянути приклади сучасних укладених угод, повторити правила Інкотермс 2010.                                                                                                                                    |              |
| 4.    | Тема 4. Форми та методи міжнародної торгівлі<br>З метою підготовки до практичного заняття та екзамену опрацювати лекційний матеріал та додаткову літературу за темою.                                                                                                                                  | 2            |
| 5.    | Тема 5. Регулювання міжнародної та зовнішньої торгівлі<br>З метою підготовки до семінарського заняття повторити лекційний матеріал та опрацювати літературні джерела за темою                                                                                                                          | 4            |
| 6.    | Тема 6. Правила і процедури врегулювання торговельних суперечок<br>Опрацювання додаткової рекомендованої літератури за темою з метою підготовки до підсумкового семестрового контролю                                                                                                                  | 4            |
| 7.    | Тема 7. Світовий товарний ринок: сутність і структура, кон'юнктура і ціноутворення, конкуренція та монополізація<br>Опрацювання додаткової рекомендованої літератури за темою з метою підготовки до підсумкового семестрового контролю                                                                 | 2            |
| 8.    | Тема 8. Товарна структура світового ринку<br>Підготовка питань семінарського заняття та семестрової контрольної роботи з дисципліни                                                                                                                                                                    | 2            |
| 9.    | Тема 9. Регіональна структура світового ринку<br>Підготовка питань семінарського заняття та семестрової контрольної роботи з дисципліни                                                                                                                                                                | 4            |
| 10.   | Тема 10. Міжнародна торгівля послугами: особливості, класифікація, ринок туристичних та транспортних послуг<br>Опрацювання лекційного матеріалу, додаткової рекомендованої літератури за темою з метою підготовки семестрової контрольної роботи з дисципліни та до підсумкового семестрового контролю | 2            |
| 11.   | Тема 11. Міжнародна торгівля фінансовими послугами<br>Повністю самостійне опрацювання теми за допомогою рекомендованих літературних та інтернет-джерел, даних міжнародних організацій з метою підготовки до підсумкового семестрового контролю                                                         | 2            |
| 12.   | Тема 12. Міжнародний технологічний обмін<br>Опрацювання додаткової рекомендованої літератури за темою з метою підготовки до підсумкового семестрового контролю                                                                                                                                         | 2            |
| 13.   | Тема 13. Телекомунікаційні послуги і реклама в міжнародній торгівлі<br>Повністю самостійне опрацювання теми за допомогою рекомендованих літературних та інтернет-джерел, даних міжнародних організацій з метою підготовки до підсумкового семестрового контролю                                        | 2            |
| 14.   | Тема 14. Сучасна торговельна політика України, стан зовнішньої торгівлі України.<br>За допомогою лекційного матеріалу, даних міністерства економіки України, митної служби та статистичних даних офіційного сайту Держкомстату України оцінити стан зовнішньої торгівлі України                        | 2            |
| 15.   | Підготовка контрольної роботи - індивідуального науково-дослідного завдання                                                                                                                                                                                                                            | 18           |
|       | <b>Разом</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <b>54</b>    |

## 6. Індивідуальні завдання

Індивідуальне науково-дослідне завдання – семестрова контрольна робота з дисципліни «Теорія і практика зовнішньої торгівлі» присвячене вивченню кон'юнктури світових ринків окремих товарів або послуг.

Кожне індивідуальне науково-дослідне завдання - контрольна робота повинне містити:

1. Титульна сторінка
2. Зміст
3. Вступ
4. Основна частина
5. Висновки

6. Підсумкова таблиця за результатами дослідження ринку товару (див. Приклад)

7. Список використаних джерел (не менше 15)

Загальний обсяг контрольної роботи – 15-25 сторінок

Текст контрольної роботи набирається на комп'ютері через 1,0 інтервалу на стандартних аркушах формату А4 (210\*297 мм). Поля: з лівого боку — 25 мм, з правого — 15 мм, зверху — 15 мм, знизу — 15 мм. Абзацний відступ повинен бути скрізь однаковий — 1,0 см. Друкування тексту проводиться на одній стороні аркушу. Шрифт — Times New Roman, розмір — 14 пт. Сторінки роботи повинні бути пронумеровані, нумерація наскрізна (номер сторінки – в правому нижньому куті аркуша).

*Рекомендована (типова) структура основної частини робіт, що присвячені вивченню кон'юнктури окремих ринків товарів/послуг наступна:*

- ✓ характеристика товару (товарознавча), види, сорти, стандарти тощо;
- ✓ основні виробники товару;
- ✓ основні експортери товару (з зазначенням обсягів експорту/частки ринку);
- ✓ основні імпортери товару (з зазначенням обсягів імпорту/частки ринку);
- ✓ рівень і динаміка цін (останні 5 років), темпи інфляції, прогноз;
- ✓ ступінь конкуренції на ринку даного товару;
- ✓ ємкість ринку;
- ✓ найбільш часто вживані форми і методи торгівлі на ринку даного товару;
- ✓ міжнародні організації, що регулюють ринок даного товару;
- ✓ тенденції функціонування ринку даного товару;
- ✓ перспективи розвитку ринку даного товару;
- ✓ Україна на ринку даного товару

Детальні вимоги до вмісту та оформлення контрольної роботи з дисципліни, тематика контрольних робіт наведені в навчально-методичному посібнику: Григорова-Беренда Л.І. Теорія і практика зовнішньої торгівлі: методичні рекомендації до семінарських та практичних занять, самостійної роботи студентів та виконання індивідуальних науково-дослідних завдань для студентів напряму підготовки 6.030203 – Міжнародні економічні відносини. -2-ге вид., перероб. і доп. – Харків, ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2012. – 56 с. (розміщений в репозитарії Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна: <http://ekhnuir.univer.kharkov.ua/handle/123456789/9524>)

## 7. Методи контролю

При вивченні дисципліни «Теорія і практика зовнішньої торгівлі» застосовуються наступні методи контролю: усний, письмовий та тестовий. Контроль з дисципліни складається з поточного контролю, який проводиться у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на практичних заняттях та лекціях, у формі виступів студентів при обговоренні питань на семінарських заняттях, у формі тестування, тощо. Результати поточного контролю (поточна успішність) враховуються при визначенні підсумкової екзаменаційної оцінки з дисципліни.

Засвоєння тем (поточний контроль) контролюється на семінарських та практичних заняттях відповідно до конкретних цілей, засвоєння змістових розділів (проміжний контроль) – на практичних та семінарських підсумкових заняттях та/або виконанням індивідуальної семестрової роботи

Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки студентів:

- тестові завдання;
- розв'язування задач;
- виконання творчих завдань;
- виконання індивідуальної семестрової роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та семінарських занять. Сума балів, які студент **денної** форми навчання може набрати за поточними контролями, дорівнює 60 (для студентів **заочної** форми навчання - 15).

Підсумковий контроль засвоєння матеріалу здійснюється на підсумкових заняттях та на екзамені.

Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих розділів.

Семестровий підсумковий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень студента. Він проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового екзамену в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному програмою дисципліни «Теорія і практика зовнішньої торгівлі».

**Заохочувальні бали** - підготовка до видання наукової статті за тематикою дисципліни «Теорія і практика зовнішньої торгівлі» – 10 балів

*Максимальні значення оцінювання діяльності студента  
при вивченні навчальної дисципліни (заочна форма навчання)*

|                                        |                                            |      |
|----------------------------------------|--------------------------------------------|------|
| Поточний контроль та самостійна робота | Підсумковий семестровий контроль (Екзамен) | Сума |
| Семестрова контрольна робота           | 85                                         | 100  |
| 15 (мінімум -8)                        |                                            |      |

**Шкала оцінювання**

| Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру | Оцінка                              |                                  |
|----------------------------------------------------------------|-------------------------------------|----------------------------------|
|                                                                | для чотирирівневої шкали оцінювання | для дворівневої шкали оцінювання |
| 90 – 100                                                       | відмінно                            | зараховано                       |
| 70-89                                                          | добре                               |                                  |
| 50-69                                                          | задовільно                          |                                  |
| 1-49                                                           | незадовільно                        | не зараховано                    |

**9. Рекомендована література**

**Основна література**

1. Андросова Т.В., Штангей Н.М. Міжнародна торгівля: Навчально-методичний посібник. - Харків: ХДУХТ, 2007. – 304 с.
2. Вавилова Е.В., Бородулина Л.П. Международная торговля: Учебное пособие для ВУЗов. М: Гардарики, 2006. – 287с.
3. Волков Г.Ю., Солодков Г.П. Международная торговля: Учебное пособие. М: Феникс, 2008. – 344 с.
4. Гаркуша Н.М., Бігдан І.А., Сидорова Т.О., Прокопова О.В., Свирид М.В. Статистика ринку товарів та послуг: Навчальний посібник. - Харків: ХДУХТ, 2007. – 260 с.
5. Герчикова И.Н. Международные экономические организации: регулирование мирохозяйственных связей и предпринимательской деятельности. Учеб. пособие. – М.: Издат-во «Консалтбанкир», 2002. – 624 с.
6. Голиков А.П., Григорова Л.И. Международная торговля (структура, география, тенденции). Учебное пособие.- Харьков: ХНУ, 2003. – 172 с.
7. Григорова-Беренда Л.І. **Теорія і практика зовнішньої торгівлі: дистанційний курс.** // Навчально-методична праця. - Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2017. Режим доступу: <http://dist.karazin.ua/moodle/course/view.php?id=1584>
8. Григорова-Беренда Л. І. **Теорія і практика зовнішньої торгівлі : навчальний посібник** / Л. І. Григорова-Беренда, М.В. Шуба. – Харків : Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2016. – 136 с. Режим доступу: <http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/12492>
9. Григорова-Беренда Л.І. Міжнародна торгівля: дистанційний курс. // Навчально-методична праця. - Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2016. - Режим доступу: <http://dist.karazin.ua/moodle/course/view.php?id=1244>
10. Григорова-Беренда Л.І. Теорія і практика зовнішньої торгівлі: методичні рекомендації до семінарських та практичних занять, самостійної роботи студентів та виконання індивідуальних науково-дослідних завдань для студентів напряму підготовки 6.030203 – Міжнародні економічні відносини. -2-ге вид., перероб. і доп. – Харків, ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2012. – 56 с. Режим доступу: <http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/9524>
11. Дахно І.І. Міжнародна торгівля: Навчальний посібник (2-е вид.). - К.: МАУП, 2004. – 312 с.
12. Заблоцька Р.О. Світовий ринок послуг: Підручник. – К.: Знання України, 2003. – 280 с.
13. Козак Ю.Г. Міжнародна торгівля: Навчальний посібник. - К.: Центр навчальної літератури, 2009. - 672с.
14. Крилова Н.В. Міжнародна торгівля: Навчальний посібник. – К.: Знання, 2008.- 365 с.
15. Міжнародні економічні відносини: підручник / за ред. А.П. Голікова, О.А. Довгаль. – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2015. – 464 с.
16. Пекар Валерій «Основи виставкової діяльності»: Навчальний посібник. К: - Знання, 2009. - 360 с.

17. Румянцев А.П., Башинська А.І., Корнілова І.М., Коваленко Ю.В. Міжнародна торгівля: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 376 с.
18. Румянцев А.П., Коваленко Ю.О. Світовий ринок послуг: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 456 с.
19. Циганкова Т. М., Петрашко Л. П., Кальченко Т. В. Міжнародна торгівля: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. — К.: КНЕУ, 2003. — 256 с.

#### Допоміжна література

1. Беренда С.В. Логистика. Учебно-методическое пособие. – Харьков: ХНУ. 2008. – 159 с.
2. Вплив асиметрії умов членства України в СОТ на її зовнішню торгівлю з країнами ЄС і Митного союзу ЄврАзЕС [Електронний ресурс] / М. О. Кизим, І. Ю. Матюшенко, С. В. Беренда, І. В. Ярошенко // Бізнес Інформ. - 2014. - № 4. - С. 8-19. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf\\_2014\\_4\\_2](http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2014_4_2)
3. Голиков А.П., Беренда С.В., Григорова Л.И., Черномаз П.А. Региональная диагностика трансграничного сотрудничества (на примере украинско-российского пограничья) //Международный научно-производственный журнал «Проблемы экономики и управления» №4, 2009 г., - БелГУ, г. Белгород, стр. 237-240
4. Голиков А.П., Грицак Ю.П., Казакова Н.А., Сидоров В.И.: Под ред. А.П. Голикова География мирового хозяйства: Учебное пособие. – К.: Центр учебной литературы, 2008. – 192 с.
5. Голиков А.П., Черномаз П.А. Международные экономические термины: словарь-справочник: Учебное пособие. – К.: Центр учебной литературы, 2008. – 376 с.
6. Голиков А.П., Дейнека О.Г., Позднякова Л.О., Черномаз П.О. Економіка зарубіжних країн: Навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 464 с.
7. Григорова Л.И., Лукашина А. В. Теоретические аспекты формирования международного технологического обмена. //Матеріали IV міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми міжнародних економічних відносин» 6 грудня 2008 р.,- Харків, ХНУ ім. В.Н.Каразіна, 2008. – стор. 56-59.
8. Григорова Л.И., Петрушова Д.В. Торгівельні відносини України та Італії. //Матеріали IV міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми міжнародних економічних відносин» 6 грудня 2008 р.,- Харків, ХНУ ім.В.Н.Каразіна, 2008. – стор. 59-61
9. Григорова Л.И. Петрушова Д.В. Развитие товарных бирж в Украине в контексте глобализации. //Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Геопросторова стратегія України та її регіонально-інтеграційне спрямування», м. Харків, 12 квітня 2008 р. – Харків, ХНУ ім. Каразіна, 2008.- 152 с., стор. 33-35
10. Григорова-Беренда Л.И., Шолом А.С. Коррупция как торговый барьер: возможности ее устранения через механизмы в рамках системы ГАТТ/ВТО и вне их // Соціальна економіка. - 2016. - №1
11. Григорова-Беренда Л.И., Носова К.В. Реалізація політики сприяння експорту СОТ до найменш розвинених країн: приклад Бангладеш //Матеріали XI науково-практичної конференції молодих вчених «Актуальні проблеми світового господарства і міжнародних економічних відносин» 25 березня 2016 року. - Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2016. – стор. 112-115.
12. Григорова-Беренда Л.И., Поліванцева А.С. Зовнішня торгівля України. //Матеріали X науково-практичної конференції молодих вчених «Актуальні проблеми світового господарства і міжнародних економічних відносин» 3 квітня 2015 року. - Харків: ХНУ ім. Каразіна, 2015. – стор. 306-310.
13. Григорова-Беренда Л.И., Язилов А.М. Особливості формування глобальних ланцюгів доданої вартості в міжнародній торгівлі //Матеріали XII науково-практичної конференції молодих вчених «Актуальні проблеми світового господарства і міжнародних економічних відносин» 31 березня 2017 року. – Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2017. – стор. 335-338.
14. Григорова-Беренда Л. И. Международная конкурентоспособность предприятий «макиладорас» в условиях функционирования НАФТА: опыт для Украины / Л. И. Григорова-Беренда // Бізнес Інформ.- № 9.- 2015.- С. 55-60.
15. Григорова-Беренда Л. И. Спряження торговельних режимів інтеграційних об'єднань ЄС та ЄврАзЕС/СНД [Електронний ресурс] / Л. И. Григорова-Беренда // Ефективна економіка. – 2014. – № 3 . – Режим доступу до журналу: <http://www.economy.nayka.com.ua/>
16. Шуба Е.А. Международные финансы. Учебное пособие. – Харьков: ХНУ. 2008. – 226 с.

## **10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення**

1. [www.bank.gov.ua](http://www.bank.gov.ua) - офіційний сайт НБУ
2. [www.business.ua](http://www.business.ua) – сайт газети «Бизнес»
3. [www.customs.gov.ua](http://www.customs.gov.ua) - офіційний сайт Державної митної служби України
4. [www.dengi-info.com](http://www.dengi-info.com) – сайт інформаційно-аналітичної газети «Деньги»
5. [www.iccua.org](http://www.iccua.org) - офіційний сайт Міжнародної торгової палати в Україні
6. [www.me.gov.ua](http://www.me.gov.ua) – офіційний сайт Міністерства економіки України
7. [www.mfa.gov.ua](http://www.mfa.gov.ua) – офіційний сайт МЗС України
8. [www.minfin.gov.ua](http://www.minfin.gov.ua) - офіційний сайт Міністерства фінансів України
9. [www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua) – офіційний сайт ВР України
10. [www.ugmk.info](http://www.ugmk.info) - бізнес-портал реального сектору економіки
11. [www.ukrstat.gov.ua](http://www.ukrstat.gov.ua) – офіційний сайт Державного комітету статистики України
12. [www.un.org/ru/development/progareas/trade.shtml](http://www.un.org/ru/development/progareas/trade.shtml) - офіційний сайт ООН
13. [www.un.org/russian/ga/uncitral](http://www.un.org/russian/ga/uncitral) - Комиссия Организации Объединенных Наций по праву международной торговли (ЮНСИТРАЛ)
14. [www.worldbank.org](http://www.worldbank.org) – офіційний сайт Світового банку
15. [www.wto.in.ua](http://www.wto.in.ua) – сайт Україна й СОТ
16. [www.wto.org](http://www.wto.org) – офіційний сайт СОТ